

STEINAR HOLDEN

Får du ikke nok av pensum? Vil du lese mer om økonomi? Økonomihjørnet er spalten hvor professorer og andre eksperter øser av sin kunnskap for å slukke din vitelyst.

Økonomihjørnet

Skapes det verdier i Oslo?

Tall fra SSB om hvor det skapes mest verdier i Norge engasjerer. Hvordan bør verdiskaping måles?

STATISTISK SENTRALBYRÅ (SSB) publiserte nylig tall som viste at verdiskapingen per innbygger i Oslo var nesten dobbelt så høy som ellers i landet. I utgangspunktet burde dette være en lite kontroversiell øvelse, fordi SSB måler verdiskaping på samme måte som i andre land, ved bruttonasjonalproduktet (BNP), som deretter er fordelt fylkesvis. Likevel førte det til sterke reaksjoner fra hele landet, som igjen har ført til kontante svar fra noen Oslo-folk. Er tallene så meningsløse som kritikerne vil ha det til, eller sier de noe av interesse?

Det høye tallet for BNP per innbygger for Oslo er nok ikke så meningsfylt

DET HOYE TALLET for BNP per innbygger for Oslo er nok ikke så meningsfylt. Det er mange som bor i Akershus og jobber i Oslo. Dermed kommer de med i telleren og ikke i nevneren. Det er bedre å se på BNP per sysselsatt, som bare ligger bare 20 prosent høyere i Oslo enn ellers i landet.

MANGE KRITIKERE HAR gått hardt ut mot hvordan SSB har målt verdiskaping, og hevdet at offentlig sektor og mye av tjenesteproduksjonen ikke burde vært med. En slik kritikk er lite gjen-

nomtenkt. I de rike land er det et stort flertall av de sysselsatte som jobber innen tjenesteproduksjon eller offentlig sektor, og det ville bli lite meningsfylt å si at flertallet av de som jobber ikke driver med verdiskaping. Det ville også være rart å si at f.eks. produksjon av kosmetikk er verdiskaping, mens offentlig vannforsyning ikke er det. I bruttonasjonalproduktet kommer all produksjon inn med den verdien som er blitt betalt. Privat produksjon som hårklipp og sykler kommer med til den pris kjøperen betaler, mens offentlig virksomhet beregnes med det som det offentlige

betaler, dvs. kostnader til lønn, strøm, bygninger osv.

Å MÅLE VERDISKAPING med pris eller kostnader er ikke uproblematisk. Er det verdt 400 kr å klippe håret? Men det er vanskelig å finne et bedre alternativ. Statistisk sentralbyrå kan ikke ta hensyn til hvordan håret så ut før og etterpå. Derimot vil vanligvis kjøperen synes hårklippen var verdt prisen.

IMIDLERTID MÅ EN være forsiktig ved tolkning av geogra-

fiske forskjeller i verdiskaping. Verdiskapingen i Oslo er naturligvis avhengig av virksomheten ellers i landet. Verdiskapingen til ingeniør- og finansforetak i Oslo er i stor grad avhengig av kunder i andre regioner. Som hovedstad og klart største by står Oslo på mange måter i en særstilling, ved at mye godt betalt virksomhet vil havne der. Det er også klart at et høyere kostnadsnivå i Oslo, blant annet høyere bolig- og leiepriser, vil drive opp prisen på annen produksjon. Hårklipp koster trolig mer i Oslo enn mange andre steder i landet, og vil dermed fremstå som høyere verdiskaping, helt uavhengig av hvor dyktige frisørene er.

SAMLET SETT

KAN fylkesvise tall for BNP være nyttige til f.eks. å måle utviklingen i næringsvirksomheten over tid. Derimot kan de i liten grad gi svar på om noen fylker er økonomisk sett «viktigere» enn andre, eller om det bør skje endringer i overføringer mellom ulike deler av landet.

STEINAR HOLDEN ER PROFESSOR I ØKONOMI VED UIO